

201701013

Tweede Kamer
DER STATEN-GENERAAL

KABINETSFORMATIE 2017

Den Haag, 28 juni 2017

Geachte heer Zalm,

De Tweede Kamer heeft vandaag gedebatteerd over het verslag van informateur Tjeenk Willink, dat hij gisteren heeft aangeboden. Dit verslag heb ik bijgevoegd.

De Tweede Kamer neemt het advies van de informateur over, blijkens de aanvaarding van een daartoe strekkende motie, die ik eveneens heb bijgevoegd.

Dit betekent dat de Kamer u zou willen aanwijzen als informateur, met de opdracht om, met inachtneming van het verslag van informateur Tjeenk Willink, de mogelijkheid te onderzoeken van een kabinet bestaande uit VVD, CDA, D66 en CU dat streeft naar brede steun voor zijn beleid in de volksvertegenwoordiging en hierover verslag u te brengen aan de Kamer met een advies over de voortgang van de kabinets(in)formatie.

De heer Tjeenk Willink heeft de Kamer in zijn verslag te kennen gegeven dat u een aanwijzing tot informateur zult aanvaarden, waarvoor de Kamer u uiteraard zeer erkentelijk is.

Zijne Majesteit de Koning heb ik reeds van dit besluit van de Kamer op de hoogte gebracht.

Ik wens u veel succes met uw werkzaamheden. De Kamer ziet uw rapportage of tussenrapportage met veel belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,

Khadija Arib,
Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

201701014

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

KABINETSFORMATIE 2017

Geachte heer Zalm,

Nu u door de Kamer bent aangewezen tot informateur en u die functie hebt willen aanvaarden, meen ik er goed aan te doen, ter vermindering van enig ongerief, om enkele afspraken met u te maken.

De Kamer gaat er vanuit dat u uw werkzaamheden verricht in het gebouw van de Tweede Kamer. Kantoorruimtes zijn per direct beschikbaar, exclusief voor u en uw staf. Inhoudelijke ondersteuning wordt per direct geleverd door een vanuit het ministerie van AZ bij de Kamer gedetacheerde staf, die ook mevrouw Schippers en de heer Tjeenk Willink heeft bijgestaan. Facilitaire ondersteuning is ook direct, zowel vanuit Kamerorganisatie zelf als vanuit het ministerie van AZ, beschikbaar.

De Kamer gaat er ook vanuit dat zij steeds als eerste wordt geïnformeerd over hetgeen naar buiten wordt gebracht. Ik verzoek u over alle openbare mededelingen e.d. eerst met mij te overleggen, zodat ik kan beoordelen of en hoe de Kamer geïnformeerd moet worden.

Ik verzoek u tevens om een eindverslag of een tussenrapport aan de Kamer via mij als Voorzitter aan te bieden, zodat ik zorg kan dragen voor directe doorgeleiding naar de leden en daarna voor openbaarmaking. Deze aanbiedingen geschieden tot nog toe in de Oude Zaal, die daarvoor speciaal is ingericht. Ik zou dit graag willen handhaven.

Tot slot verzoek ik u mij op de hoogte te stellen van de momenten waarop u Z.M. de Koning informeert over uw werkzaamheden, aangezien ik eveneens Z.M. op gezette tijden zal informeren.

Den Haag, 28 juni 2017

De Voorzitter van de Tweede Kamer,
Khadija Arib

1. Veilig blijven in Europa én de Nederlandse samenleving

De interne en externe veiligheid zijn maar dan ook met elkaar verbonden. Defensie moet een proportionele bijdrage kunnen leveren aan de verdediging van het eigen grondgebied en dat van de EU en de Navo (met inbegrip van activiteiten in het kader van de *Enhanced Forward Presence*). Tegelijkertijd wordt van Defensie een bijdrage verwacht aan de bescherming van de Nederlandse samenleving tegen bedreigingen, veiligheidsrisico's en maatschappelijke ontwrichting. Ongeveer een derde van de krijgsmacht wordt nu al ingezet voor de nationale veiligheidstaken. Ook blijft de bescherming van het Caribische deel van ons Koninkrijk eisen stellen aan onze militaire aanwezigheid ter plaatse.

2. Veiligheid brengen, vooral in de ring rondom Europa

Bij 'veiligheid brengen' gaat het aan de ene kant om 'snelle' interventies, bijvoorbeeld bij ernstige schendingen van mensenrechten of van de internationale rechtsorde. Aan de andere kant gaat het om langdurige stabiliteitsbevordering, bijvoorbeeld ter voorkoming van conflicten, het beschermen van de veiligheid van mensen en het bestrijden van 'safe havens' voor terroristen. Veel van het werk van Defensie is preventief met als doel erger te voorkomen. Deze inzet moet vanzelfsprekend passen in een geïntegreerde aanpak en gepaard gaan met diplomatieke inspanningen en ontwikkelingssamenwerking om duurzaam effect te hebben.

3. Veilig verbinden in Nederland en met de wereld

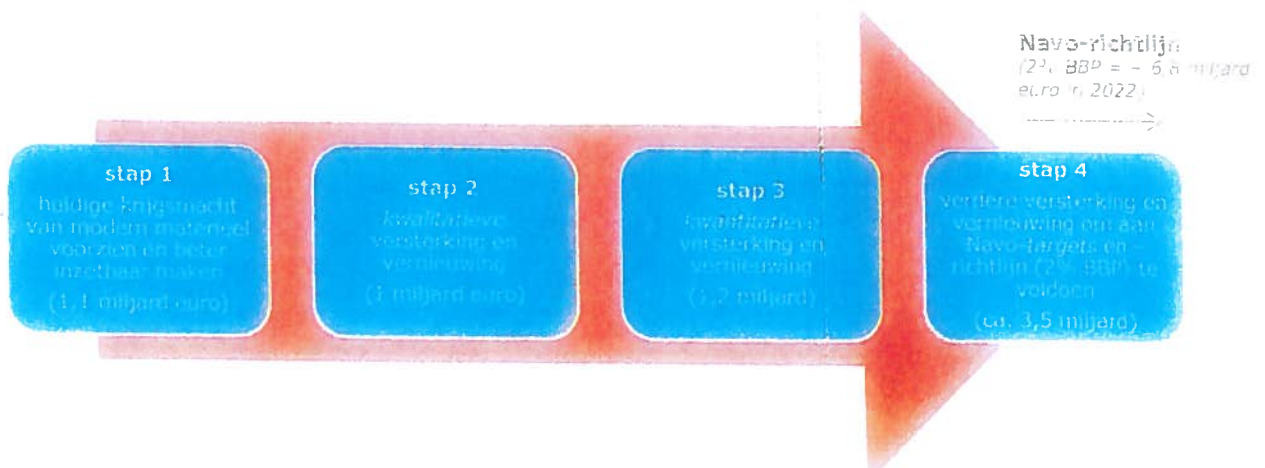
Bij 'veilig verbinden' gaat het om de bescherming van de knooppuntfunctie van Nederland, met inbegrip van de mondiale aan- en afvoerlijnen die voor de Nederlandse en Europese economie en maatschappij van belang zijn. Nederland is een van de meest internationaal verbonden landen ter wereld. Een groot deel van onze welvaart en ons welzijn is hiervan afhankelijk. Defensie levert onmisbare bijdragen aan deze aspecten van onze veiligheid. Denk bijvoorbeeld aan de rol van Defensie bij de ongestoorde toevoer van en naar onze havens (piraterijbestrijding, mijnenbestrijding), het toezicht op de sterk groeiende passagiersstromen op de luchthavens (marechaussee), de bescherming van onze vitale infrastructuur en de veiligheid van het digitale dataverkeer (*cyber security*).

Geen van deze veiligheidsvraagstukken kan nationaal worden opgelost. We moeten samen met onze bondgenoten binnen de EU en de Navo de dreigingen het hoofd bieden. Europese en internationale samenwerking is daarom een fundamenteel uitgangspunt.

De staat van Defensie: naar een duurzame en toekomstbestendige krijgsmacht

Het huidige kabinet heeft de eerste herstelstappen gezet. Dankzij deze stappen kunnen de grootste tekortkomingen in de gereedheid van de krijgsmacht worden weggenomen.

Op verzoek van de Tweede en Eerste Kamer en in het licht van de verslechterde veiligheidssituatie heeft Defensie voorts analyses voorbereid, die moeten leiden tot een duurzame en toekomstbestendige krijgsmacht. De uitvoerbaarheid van maatregelen is getoetst en het absorptievermogen wordt waar nodig verhoogd.

1. Huidige krijgsmacht van modern materieel voorzien en beter inzetbaar maken
Alleen al de vervanging van wapensystemen die de kern van de slagkracht van de huidige krijgsmacht vormen, vergt meer financiële middelen dan waarover Defensie nu beschikt. Door de operationele (gevechts)ondersteuning te verbeteren kan bovendien de inzetbaarheid van de huidige krijgsmacht aanmerkelijk worden verbeterd. Op dit ogenblik beschikt de krijgsmacht over te weinig van dit soort eenheden om missies te kunnen volhouden en de gereedstelling van eenheden te ondersteunen; zo moest een deel van de VN-missie in Mali (helikopters, inlichtingen) worden gestaakt. De praktijk van missies heeft bovendien geleerd dat deze capaciteiten internationaal zeer schaars zijn, waardoor de uitzenddruk voor sommige van onze eenheden te hoog is. Defensie wil daarom hoe dan ook maatregelen treffen om de krijgsmacht in de huidige omvang en samenstelling van modern materieel te voorzien en, uitgaande van de huidige inzetbaarheidsdoelstellingen, beter inzetbaar te maken door knelpunten in het voortzettingsvermogen weg te nemen.
2. Gerichte kwalitatieve versterking en vernieuwing
Defensie wil de krijgsmacht met deze stap vooral kwalitatief versterken, onder andere in het cyber- en informatiedomein. Defensie moet met meer precisie kunnen optreden en de eigen militairen beter beschermen, omdat we vaker te maken hebben met technologisch hoogwaardige tegenstanders in conflicten met een hoge geweldsintensiteit. Zwaarwegend zijn ook de verantwoordelijkheid van Defensie als werkgever voor de veiligheid van het personeel en de wens onnodige burgerslachtoffers te voorkomen. In tegenstelling tot de afgelopen decennia beschikken Europese krijgsmachten niet meer vanzelfsprekend over een militair en technologisch overwicht. Het gaat daarbij niet alleen om Rusland maar ook om risicolanden die in toenemende mate over de zeer hoogwaardige Russische (en Chinese) wapentechnologie beschikken, waaronder langeafstandsraketten uitgerust met massavernietigingswapens. Hiertegen is de huidige krijgsmacht niet of nauwelijks meer opgewassen.
3. en 4. Kwantitatieve en kwalitatieve versterking en vernieuwing
Na de eerste twee stappen wil Defensie de krijgsmacht ook *kwantitatief* uitbreiden met het oog op het aantal, de duur en de omvang van de missies die de krijgsmacht al dan niet gelijktijdig moet kunnen uitvoeren (stap 3) en om volledig aan de nieuwe Navo-doelstellingen voldoen (stap 4). De inzetbaarheidsdoelen van de krijgsmacht kunnen (verder) worden verhoogd al naar gelang deze stappen worden gezet en de krijgsmacht kan beschikken over meer eenheden. Op deze manier kunnen we beter voldoen aan de vraag naar meer en langdurig optreden van de krijgsmacht (stabilisatiemissies).

NB

Omwille van de financiële duurzaamheid en om verdere uitholling te voorkomen, is het tot slot van belang dat Defensie een prijsbijstelling ontvangt die past bij de feitelijke ontwikkeling van de prijzen van defensiematerieel en onderhoudskosten. Daarnaast is het defensiebudget, meer dan dat van veel andere departementen, onderhevig aan fluctuaties van valutakoersen. Uit onderzoek van de Auditdienst Rijk blijkt dat bij defensiematerieelprijzen sprake is van een boveninflatoir effect. Defensie kent als uitvoeringsdepartement nagenoeg geen budgetflexibiliteit en financiële instrumenten om tegenvallers zelf op te lossen zonder de uitvoering van haar taken aan te tasten.

Houvast in een onzekere wereld

- internationale veiligheidssituatie structureel verslechterd → aanzienlijk groter én gevarieerder beroep op de krijgsmacht
- Nederland verantwoordelijk als lid VN/EU/Navo. Vooral Navo en EU vragen in militair opzicht meer dan voorheen. EU wil daarbij beter antwoord geven op veiligheidsvraagstukken.

Staat van de krijgsmacht

Stap 0: Basisgereedheid

Navo-richtlijn
(2% BBP = + 6,8 miljard euro
in 2022)

Europese Navo-gemiddelde
(1,47% BBP = + 2,8 miljard euro in 2022)

Strategische opgaven

Dreigingsbeeld Defensie

Departementaal Vertrouwendelijk

Russische Federatie

- Doelstelling de Europese veiligheidsarchitectuur ingrijpend te veranderen is momenteel de meest serieuze dreiging voor de veiligheid in de Euro-Atlantische regio
- Hybride oorlogvoering is één van de manieren waarop Moskou dit doel tracht te bereiken
- Er is duidelijk sprake van een herstel en zelfs uitbreiding van zowel het conventionele als het nucleaire militaire vermogen aan de Oostflank, waaronder in de Baltische en Zwarte Zee regio
- Inrijpende technologische ontwikkeling van militaire capaciteiten

Cyberdreiging

- Cyberoorlogvoering vormt integraal onderdeel van informatieoperaties met een focus op het politiek- en militair-strategische niveau en de verwerving militair-technologische kennis
- Russische krijgsmacht heeft cyberoorlogvoering formeel toegevoegd aan spectrum van militaire operaties en beschouwt 'informatieconfrontatie' als belangrijk bestanddeel hiervan
- De 'Strategische ondersteuningsmacht' van het Chinese leger wordt veelvuldig ingezet voor politieke, economische en militaire doelstellingen

Proliferatie van wapens en militaire techniek

- Zorgen met betrekking tot de statelijke en niet-statelijke capaciteiten voor nucleaire, chemische en biologische oorlogsvoering
- Ongekend aantal actoren heeft de beschikking over (kruis)raketten en kleine (geïmproviseerde) onbemande vliegtuigen
- Creëert een militair-operationele omgeving die met de huidige krijgsmacht slechts met grote verliezen aan mensen en materieel binnen te dringen is (A2AD)
- Dreiging door de thans in gebruik zijnde wapensystemen steeds moeilijker en soms in het geheel niet te detecteren en te bestrijden

Overige veiligheidsrisico's

- Door ring van instabiliteit met gebieden aan de Oost- en Zuidflanken ziet Europa zich geconfronteerd met problematiek als migratie en terrorisme
- Instabiliteit in Afrika en Midden Oosten wordt gevoed door conflicten, demografische uitdagingen, ongelijkheid, mondialisering, slecht bestuur en transnationale illegale activiteiten, zoals de handel in wapens, drugs en mensen
- Urbanisatie, milieuproblemen en een ongelijke verdeling van water, voedsel en grondstoffen hebben blijvende invloed

